

Šolska knjižnica na vrtu

School Library in the Garden

Urška Peršin Mazi

Izvleček

Prispevek opisuje, kako smo na OŠ Preserje (pod Krimom) ob sredah popoldne za eno uro delovanje knjižnice preselili na šolski vrt. Ena od vzpodbud za to je bila tudi rdeča nit meseca skupnega branja 2022: povezava branja in gibanja. Izbrane knjige smo na gostinskem vozičku na vrt za eno uro preselili ob sredah popoldne. Tam smo jih ponujali v branje, jih izposojali in omogočali vračanje. Članek opisuje potrebne priprave in priporočila za vse, ki bi se podobne dejavnosti radi lotili sami.

Ključne besede: šolska knjižnica, vrt, izposoja na prostem

UDK 027.8:796.012

Abstract

The article describes how we moved the library of the Preserje Primary School (beneath Mount Krim) to the school garden for one hour each Wednesday afternoon. We were inspired by the common thread of the Month of Reading Together 2022: combining reading with exercise. Each Wednesday afternoon we moved selected books to the garden on a serving cart for one hour. There, we enabled pupils to read, borrow and return books. The article describes the necessary preparations and gives recommendations to all who would like to practise such activities.

Keywords: school library, garden, outdoor loan

Uvod

Ker imamo šolo v tako lepem okolju in ker je bila rdeča nit meseca skupnega branja 2022 povezava branja in gibanja, sem prišla na idejo, da bi v šolskem letu 2022/2023 šolska knjižnica občasno pokukala na vrt k učencem, ki popoldneve preživljajo zunaj. Hudih ovir pri izvedbi nisem pričakovala, saj ima šola dvigalo.

Številne raziskave kažejo, da gibanje in aktivnosti na prostem povečajo učne dosežke, omogočajo socialni razvoj, izboljšajo zdravje in imajo še vrsto drugih pozitivnih učinkov. Poleg tega športni pedagogi v pokoronskem obdobju ugotavljajo, da so se motorične sposobnosti otrok poslabšale, število otrok s čezmerno težo pa se je povečalo. Ker naj bi šola učila za življenje, predmete smiselno povezovala in seveda tudi vzgajala, sem se odločila, da k vsemu pristopi tudi šolska knjižnica.

Priprave

Ker sem bila po menjavi službe na šoli relativno nova, sem o nameri najprej obvestila kolege na pedagoški konferenci, da bi videla, kaj mislijo o ideji. Takoj so me podprli, posebno še zato, ker je šola vključena v projekt Mreža gozdnih vrtcev in šol Slovenije.

V šolski kuhinji sem si izposodila trinadstropni gostinski voziček, ki ga po zaključku protikoronarnih ukrepov niso več potrebovali, in se lotila priprave. Za knjižnico na vrtu sem izbrala sredo med 14. in 15. uro. O svoji nameri sem obvestila učitelje in učence. Obvestila sem poslala učiteljem po eAsistentu in jih prosila, da pri urah oddelčne skupnosti obvestijo tudi učence, po šoli sem obesila nekaj plakatov in o tem napisala tudi na tablo v knjižnici.

Za knjižnico na vrtu sem izbrala knjige iz bolj branih zbirk, kot so: Asterix, Garfield, Pasji mož, Anica, Lov na pošasti ipd., nekaj slikanic za najmlajše in nekaj strokovnih knjig o domačih živalih in vrtu. Knjig za obvezno domače branje namenoma nisem jemala s seboj, saj na vrtu nisem imela računalnika in s tem vpogleda v izposojene knjige. Učencu, ki ima še izposojeno knjigo za preteklo domače branje, namreč ne izposodim knjige za naslednje domače branje.

Srede na vrtu

Malo pred 14. uro sem knjige naložila na voziček. Učence, ki so bili ta čas v čitalnici, sem povabila na vrt ali jih napotila k mizam v šolski avli in se z vozičkom odpravila z najvišjega nadstropja šole na vrt.

Sprva obisk ni bil velik, saj učenci tega niso bili vajeni. Zato sem v začetku voziček pripeljala bližje skupini otrok, ki so bili ta čas zunaj, in jih povabila v »knjižnico«. Sčasoma so začeli sami pristopati in se tega celo veselili. Ker ima šola na vrtu tudi pokrito učilnico na prostem, so tam nekateri pisali domače naloge in si ob tem izposodili kako knjigo. Knjižnico so obiskovali tudi otroci, ki so ta čas s podaljšanim bivanjem preživljali na vrtu. Nekateri so knjige le prebirali na vrtu in jih potem vrnili, nekateri pa so si jih izposodili na dom. Učenci so v tem času knjige lahko tudi vračali. Vračanju je bila namenjena kartonasta škatla, kamor so knjige le odložili, elektronsko pa sem jih vrnila po prihodu nazaj v knjižnico. Takrat sem tudi izposodila vse knjige, ki sem jih na vrtu izposojala le v svoj »vrtni računalnik« – zvezek, v katerega sem zapisovala imena in inventarne številke knjig, ki so si jih otroci izposodili na dom.

Ker je bila knjižnica na vrtu v sončnem vremenu, ko je bilo sonce zelo visoko, bi branje na soncu škodovalo očem. Odboj močne sončne svetlobe od bele površine jih namreč lahko poškoduje. Zato sem otroke ves čas opozarjala, da berejo v senci dreves, pokrite učilnice ali se vsaj obrnejo tako, da bo knjiga v senci njihovega telesa. Tudi predolgo zadrževanje na soncu zaradi vpliva UV-žarkov na kožo v takem času dneva ni priporočljivo.

Slika 5: Ob sredah sem na vrata knjižnice obesila obvestilo in knjižnico preselila na vrt. Foto: Urška Peršin Mazi, 2022.

Sliki 2 in 3: Otroci si v knjižnici na vrtu izbirajo knjige.
Foto: Urška Peršin Mazi, 2022.

Nekateri so knjige le prebirali na vrtu in jih potem vrnili, nekateri pa so si jih izposodili na dom. Učenci so v tem času knjige lahko tudi vračali.

Jesen 2022 je bila izjemno lepa in topla, zato smo do jesenskih počitnic lahko imeli knjižnico na vrtu skoraj čisto vsako sredo, po njih pa smo zaradi vremena morali to opustiti. Knjižnico na vrtu smo spet načrtovali spomladi, ko bi se ogrelo in ko vlaga ne bi ogrožala knjig, vendar sta bila april in maj izjemno hladna, maj pa tudi deževen.

Priporočila

Vsem, ki bi se lotil podobne dejavnosti, svetujem, da se za termin dogovarjajo z učitelji podaljšanega bivanja. Po navadi so otroci več zunaj ob petkih, ker takrat pogosto nimajo domačih nalog, ni pa nujno. Zdi se mi nesmiselno, da bi veliko učencev ostalo pred zaprtimi vrati prave knjižnice, medtem ko bi knjižničarka na vrtu samevala.

Za izvedbo je primernejša poznejša ura, ko v pravi knjižnici ni več gneče. Poleg tega so učenci podaljšanega bivanja prej po navadi na kosilu ali pišejo domače naloge, zunaj pa so v kasnejših urah.

Za knjižnico na prostem so vsaj v začetku bolj primerne knjige za mlajše (slikanice in stripi), ker je teh obiskovalcev običajno več. Ko se dejavnost dobro vpelje ter jo otroci in zaposleni sprejmejo, pa jo dopolnjujemo s knjigami za starejše. Seveda pa knjižničar najbolje pozna bralce svoje šole in njihove navade.

Voziček, ki nam bo služil kot knjižne police vrtne knjižnice, naj ima čim večja kolesa. To je še posebej pomembno, če tla zunaj niso ravna. Pri malih kolescih nas bo ustavil vsak kamenček.

Da nam knjige ne bodo padale po tleh, jih moramo nekako omejiti. Če jih bomo zložili v škatle, si jih bodo otroci težko izbirali. Lahko jih s škatlami ali kotniki omejimo le ob robovih vozička. Najbolje bo, če jih v škatle zložimo pokonci kot na knjižne police. Tako bodo pregledno zložene in zaščitene pred padanjem.

Pazimo na zaščito oči in kože ter otroke usmerjajmo v senco.

Kaj nam je prinesla knjižnica na vrtu?

Pred začetkom sem pričakovala, da bodo učenci, ki so bili ob 14. uri, ko se je knjižnica selila na vrt, v čitalnici, z menoj odšli na vrt, kar je bil tudi eden od namenov »selitve«. Vendar večinoma ni bilo tako, ti učenci so raje šli k mizicam v avli. Le manjšina se mi je občasno pridružila v učilnici na prostem, kjer so nadaljevali z branjem in s pisanjem domačih nalog. Namena, da več učencev zvažim na prosto, torej nisem dosegla.

V knjižnici na vrtu so knjige brali in si jih izposojali predvsem tisti učenci, ki so bili že sicer na prostem in ta čas ne bi prišli v knjižnico. Med njimi sta se branje in izposoja povečala.

Kako je knjižnica na vrtu vplivala na izposajo v celoti, ne morem trditi, saj bi morali za trdne zaključke hkrati izvajati štetje potencialnih obiskovalcev prave knjižnice.

Naj bodo številke take ali drugačne, knjižnica na vrtu je vnesla svež veter in pritegnila pozornost marsikaterega učenca in zaposlenega, ki je sicer ne obišče.

Slika 4: Škatle, polne knjig, dobro varujejo knjige pred padanjem.

Foto: Urška Peršin Mazi, 2023

Viri

Hanuš, B. (1998). Branju prijazne šole. V *Branje – skrb vseh: 2. strokovno posvetovanje Bralnega društva Slovenije*, str. 41–48. Bralno društvo Slovenije.

Kako škodljivo je sonce za oči? (2023). <https://optikainfo.com/index.php/2017/05/23/kako-skodljivo-je-sonce-za-oci/>

NMSB '22, nacionalni mesec skupnega branja (2022). <https://nmsb.pismen.si/>

2. *Fit4Kid mednarodna znanstvena konferenca »Fit učenje za fit otroke«* [Elektronski vir] (2023). Portorož, Slovenija, 17.–20. april 2023 : zbornik prispevkov = 2nd Fit4Kid International Scientific Conference «Fitting Teaching for Fit Kids» 2023 : Portorož, Slovenia, 17th - 20th April, 2023 : conference proceedings. FIT_23_14_04_2023.pdf (fitinternational-conference.si)

Naj bodo številke take ali drugačne, knjižnica na vrtu je vnesla svež veter in pritegnila pozornost marsikaterega učenca in zaposlenega, ki je sicer ne obišče.